

Vekâlet ücretinde stopaj ve KDV sorunu

DAVAYI KAZANAN AVUKATLAR TARAFINDAN MAHKEME KARARINA İSTİNADEN KARŞI TARAFTAN TAHSİL EDİLEN VEKALET ÜCRETLERİNİN VERGİLENDİRİLMESİ KONUSU OLDUKÇA TARTIŞMALI. VERGİ İDARESİ, BU ÖDEMELERDEN YÜZDE 20 ORANINDA VERGİ KESİLMESİ VE KESİNTİYİ DE BORÇLUNUN YAPMASI GEREKTİĞİ GÖRÜŞÜNDE. İDARE, BU ÖDEMELERİN KDV'YE TABİ OLDUĞU GÖRÜŞÜNÜ DE TAŞIYOR. ANCAK BU KONUDA MAHKEMELERE TAŞINAN DAVALARDAN FARKLI KARARLAR ÇIKIYOR.

Avukat vekalet ücretlerinin, kaynakları itibarıyla ikiye ayrılması mümkün. Sözleşmeye bağlı olarak iş sahibinden (temsil edilen kişi veya kurumdan) alınan ve mahkeme kararına istinaden karşı taraftan alınan olmak üzere.

Sözleşmeye bağlı olarak temsil edilen kişi veya kurumdan alınan vekâlet ücretlerinin vergilendirilmesi konusu oldukça net. Ancak mahkemelerce hükmolunan ve karşı tarafa yüklenen vekâlet ücretleri için bunu söylemek pek mümkün değil. Daha doğrusu Mali İdarenin konuya ilişkin görüşü açık olmakla birlikte, KDV ve stopajla ilgili farklı görüşlerin olduğu biliniyor.

Bu hafta, avukatların iş sahibinden aldıkları vekâlet ücretlerinin vergilendirilmesi konusuna kısaca değindikten sonra, dava sonunda, karşı tarafın avukatına ödenen vekâlet ücretlerinin gelir vergisi stopajı (tevkifat), katma değer vergisi (KDV) ve belge düzeni açısından değerlendirilmesine yer verez.

İŞ SAHİBİNDEN ALINANLAR

Avukatlar serbest olarak çalışabildiği gibi, bir işverene bağlı yani ücretli olarak da çalışabiliyorlar. Bu ayırım vergilemeyi de etkiliyor. Serbest olarak çalışan ve vekâlet sözleşmesi kapsamında iş sahibinden vekâlet ücreti

alan bir avukat, gelir vergisi mevzuatı açısından serbest meslek erbabı, elde ettiği kazanç da serbest meslek kazancı kabul ediliyor.

Şirketler ile ticaret ve serbest meslek erbabı, kamu kurumları, dernek ve vakıflar ile bunların iktisadi işletmeleri gibi gelir vergisi yasasında sayılan kişi ve kurumlar, serbest çalışan avukatlara ödedikleri vekâlet ücreti üzerinden yüzde 20 oranında tevkifat (vergi kesintisi) yapmak zorundalar.

Serbest çalışan avukatların bu kazançlarını ayrıca yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan etmeleri de gerekiyor. Beyanname üzerinde hesaplanan gelir vergisinden, yıl içerisinde kesilen vergileri düşebiliyorlar.

Avukatın hizmet akdi çerçevesinde bir işverene bağımlı olarak faaliyetini yürütmesi durumunda ise işveren tarafından avukata ödenen bedeller ücret olarak değerlendiriliyor. Bu durumda işveren ödediği ücretler için bordro düzenliyor, ücretten gerekli vergi ve SGK kesintilerini yaparak net ücreti avukata ödüyor. Ücretlerde vergi oranı yüzde 15 ile yüzde 35 arasında değişiyor.

Tek işverenden sağlanan ve vergisi işveren tarafından kesilmiş olan ücret gelirleri için yıllık gelir vergisi beyannamesi verilme zorunluluğu da bulunuyor.

KARŞI TARAFTAN ALINANLAR

Dava sonucunda mahkeme tarafından karşı taraf avukatına ödenmesine karar verilen vekâlet ücretinin, doğrudan avukatlara ödenmesi veya ödemenin icra müdürlükleri aracılığıyla gerçekleştirilmesi mümkün. Maliye İdaresinin görüşü, bu ödemelerin yüzde 20 oranında vergi kesintisine tabi tutulması gerektiği yönünde.

VERGİ KESİLMELİ Mİ?

Karşı taraf aleyhine hükmedilen vekâlet ücretinin, serbest çalışan avukatlara icra müdürlükleri aracılığıyla ödenmesi durumunda vergi kesintisini kim yapacak? Bakanlık buna ilişkin olarak, icra müdürlüklerine ödeme yapıldığı sırada, ödemeyi yapan borçlu tarafından gerekli vergi kesintisinin yapılması gerektiğini söylüyor.

Bakanlığın görüşü ve uygulaması bu yönde olmakla birlikte, İstanbul 6. Vergi Mahkemesinin 29.05.2012 tarihli, E:2011/1985 ve K:2012/1304 sayılı kararında konu hakkında farklı bir değerlendirme yapıldığını görüyoruz.

Karara konu olayda, davacı şirketin aleyhine sonuçlanan dava sebebiyle icra dairesi aracılığıyla ödenen vekâlet ücreti üzerinden davacı şirket tarafından tevkifat yapılmadığı gerekçeyle cezalı tarhiyat yapılmıştır. Mahkeme kararında avukata ödemeyi yapan

icra dairesinin de Gelir Vergisi Kanunu kapsamında tevkifat yapmak zorunda olan kurumlardan biri olduğu belirtilmiş ve tevkifatın da icra dairesi tarafından yapılarak vergi dairesine ödenmesi gerektiğine hükmedilmiştir.

Kararda ayrıca, aralarında vekâlet ilişkisi bulunmayan bir avukat tarafından düzenlenen serbest meslek makbuzunda, sırf davacı şirketin adına yer verilmesi nedeniyle, davacının gelir vergisi stopajından sorumlu tutulmamaacağı belirtiliyor. Bu kararla mahkeme tarafından davacının icra dairesi kanalıyla karşı taraf avukatına ödediği vekâlet ücretleri üzerinden gelir vergisi kesintisi yapma sorumluluğu bulunmadığı kabul edilmiş oluyor.

Aldığımız en son bilgi, bu kararın Bölge İdare Mahkemesinde de onandığı yönünde olmakla birlikte, buna ilişkin karar henüz elimize ulaşmamıştır.

SAYIŞTAY KARARI

Konuya ilişkin bir de Sayıştay kararı var. 2. Dairenin 20.11.2008 tarihli ve K.34117 sayılı kararında; Gelir Vergisi Kanunu'nun 94. maddesinde sayılan tevkifata tabi ödemelerin esasen, istihkak sahibi ile ödemeyi yapan kimse arasındaki hizmet bağından kaynaklandığı belirtiliyor.

Kararın devamında bir ödemenin tevkifat kapsamında olması için, ödemeyi yapan kimse ile serbest meslek erbabının, bir hizmet-ücret ilişkisi içinde bulunmalarının gerektiği, oysa ilam uyarınca avukatlık ücreti ödemesi gereken taraf ile karşı taraf avukatı arasında böyle bir ilişkinin bulunduğu iddia edilemeyeceği belirtiliyor. Kararda özetle, karşı taraf avukatlarına ödenen avukatlık ücretlerinden gelir vergisi kesintisi yapılmasına olanak bulunmadığı vurgulanıyor.

Bu konuya ilişkin bildiğimiz bir Danıştay kararı bulunmasa da, yukarıdaki Vergi Mahkemesi ve Sayıştay kararı çerçevesinde karşı taraf avukatına ödemeyi yapan borçlunun stopaj yapma yükümlülüğünün bulunmadığı yönündeki görüşlerin sağlam temelle-

re dayandığı görülüyor. Danıştay tarafından da aynı yönde kararlar tesis edilmesi durumunda, İdarenin konuya ilişkin görüşünü tekrar gözden geçirmesi yerinde olacaktır.

İDARE: "KDV'YE TABİ"

Vergi idaresi tarafından verilen görüşlerde, mahkeme kararı gereğince serbest çalışan bir avukata ödenen vekâlet ücretlerinin, serbest meslek faaliyeti kapsamında katma değer vergisine (KDV) tabi olduğu belirtiliyor. Buna göre avukat tarafından serbest meslek makbuzu düzenlenmeli ve bu makbuzda ayrıca KDV hesaplanmalıdır.

İdare, görüşlerinde, mahkeme kararında "KDV hariç" şeklinde bir ifadenin yer almaması durumunda, vekâlet ücretine KDV'nin dahil olduğunun kabul edileceğini ve iç yüzde ile hesaplanan KDV tutarının belgede gösterileceğini belirtiyor.

Diğer taraftan söz konusu ödemenin davayı kazanan gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olan bir işverene yapılması durumunda, İdare, tahsil edilen ücretin gelir olarak kayıtlara alınması, Vergi Usul Kanunu'nda öngörülen belgelerin düzenlenmesi ve KDV hesaplanması gerektiğini ifade ediyor.

Bu vekâlet ücretinin işveren tarafından ücretlisi durumundaki avukatına intikal ettirilmesi durumunda ise avukatın ücret matrahına dahil edilerek Gelir Vergisi Kanunu'nun ücret ile ilgili hükümlerine göre vergilendirilmesi gerekiyor.

HİZMET KARŞILIĞI DEĞİL

İdarenin görüşünü özetledik. Ancak bu konuyla ilgili bir de mahkeme kararından bahsetmemizde fayda var. İstanbul 11. Vergi Mahkemesinin 14.05.2012 tarihli, E:2011/1275 ve K:2012/1046 sayılı kararı.

Kararda, karşı taraf avukatına ödenen vekâlet ücretinin, ödeyenin bu kişiden aldığı bir hizmetin karşılığı olmadığı, zaten bu avukatların karşı/borçlu tarafa serbest meslek faaliyeti kapsamında bir hizmet sunmasının hukuken mümkün olmadığı vurgulanıyor.

Dolayısıyla bu vekâlet ücretinin;

■ Hem verilen hizmet karşılığı elde edilen bir bedel niteliğinde olmaması,

■ Hem de hizmet verilen kişiden tahsil edilen bir bedel olmaması,

sebebiyle KDV'nin konusuna girmediğine hükmediliyor ve davacı adına yapılan tahakkuk iptal ediliyor. Ancak bu kararın kesinleşmediğini, temyiz aşamasında (Danıştay'da) olduğunu hatırlatmakta fayda görüyoruz.

Mahkemenin yukarıda yer verilen gerekçelerinin Danıştay tarafından da kabul edilerek, kararın bu yönde kesinleşmesini umuyoruz. Bu durumda İdarenin anlayışı çerçevesinde KDV'ye tabi tutulan bu tür işlemlerin birçoğunun, ilgililer tarafından yargıya intikal ettirileceği beklenmelidir.

BELGE DÜZENİ

İcra dairelerince borçludan alınarak, müvekkili adına takibat yapan alacaklı taraf avukatına ödenmesine karar verilen vekâlet ücretlerinin ödendiği anda, avukat tarafından borçlu adına en az iki nüsha serbest meslek makbuzu düzenlenmesi gerekiyor. Makbuzu düzenleyen serbest avukat tarafından bu belgenin bir nüshası ödemeyi yapan memura veriliyor.

2007 yılında yapılan değişiklik kapsamında, artık makbuzun avukatın kalan nüshasına icra dairesince ödemenin yapıldığına dair bir şerh düşülmesi ve ödemeyi yapan memur tarafından bu makbuzun imzalanması şartları aranmıyor.